

DŮSTOJNOST VE CHVÍLÍCH, KDY ZTRATÍME PŮDU POD NOHAMA.

-PROBLEMATIKA PŘÍSTUPU K PACIENTŮM PSYCHIATRICKÝCH LÉČEBEN-

HANNA DYMEŠOVÁ

—

Důstojnost je životní hodnota, kterou si neseme po celý život. Je to pocit vnitřní integrity sebeúcty a respektu k okolnímu světu. Důstojnost na nás může působit jako něco pevného a trvalého, jenže její křehkost se ukáže právě ve chvílích, kdy ztrácíme stabilitu.

Právě tyto okamžiky, kdy se cítíme nejzranitelnější a ztrácíme stabilitu fyzickou emocionální nebo mentální mohou být těmi, ve kterých se naše důstojnost vytratí nejrychleji. Jak si může člověk zachovat svou důstojnost ve chvíli, kdy se nachází na naprostém dně? V momentě, kdy se mysl stává jeho největším nepřítelem?

V dnešní době stále existuje mnoho institucí, které rozhodně netrápí důstojný přístup k lidem. Většina lidí bude mít vzpomínku na návštěvu úřadu doktora nebo školní instituce, kde se nesetkali s příliš respektujícím přístupem. Pro mě je touto vzpomínkou můj tříměsíční pobyt na dětské psychiatrické klinice.

Jestli někde ztrácí slovo důstojnost svůj význam je to právě zde. Pocit nadřazenosti a moci dělá mnohým zaměstnancům dobře a děti, které jsou zde zavřené, deptají a povzbuzují v nich pocit méněcennosti, kterým spousta trpí. Nelze jednoduše zapomenout na moment, kdy jsem po dvou měsících zjistila, že některé sestry stále neznají mé jméno. Měli k mému patnáctiletému oblíbenému přiřazené pouze číslo diagnózy. Poznámky sester diktátorský přístup a neochota pomoci jsou bohužel často součástí denního pořádku na psychiatrické klinice.

Jak si v takovém prostředí zachovat alespoň zbytky důstojnosti? Má se člověk podřítit diskriminujícím příkazům a mít klid nebo bojovat o svá práva a trpět?

Na několik měsíců mi byla sebrána veškerá důstojnost, když jsem se musela před personálem svlékat v podstatě do naha a být bez přestávky pod dozorem jedné až dvou kamer. Je samozřejmé, že na psychiatrii je spousta nepříjemných opatření z důvodu bezpečnosti (nejen) pacientů nicméně i pod těmito opatřeními lze pracovat lidsky a důstojně a to se bohužel často neděje. Jsem toho názoru, že právo na respektující a důstojný přístup má mít každý bez ohledu na jeho fyzický nebo psychický stav. Nazvat dítě bláznem jen proto, že prožilo trauma a v reakci na něj si začalo ubližovat je naprosto nehorázné a neempatické. Jde o přístup, který z pacienta dělá podčlověka.

Důstojnost je základním právem každého člověka. Na psychiatriích však může být tento princip jednoduše narušen, jelikož většina pacientů je velmi lehce zranitelná. Jak si tedy zachovat důstojnost ve chvíli, kdy ztrácíme pevnou půdu pod nohama?

I když je pobyt na psychiatrické klinice náročný zaslouží si všichni nestigmatizovaný a respektující přístup. Pokud nelze spoléhat na své okolí a přístup personálu je důležité zkusit si uvědomit svou hodnotu. To bývá pro psychiatrické pacienty náročné a je důležité mít kolem sebe i lidi, kteří je podpoří. Je důležité si uvědomit, že každý nehledě na svoji diagnózu a životní příběh má právo na respekt a lidské zacházení. Ztráta důstojnosti v prostředí psychiatrické kliniky není otázkou jednotlivce, ale problémem v systému, který se doufáme časem změnit. Je důležité apelovat na empatický a lidský přístup zaměstnanců k pacientům. Společnost se potřebuje zbavit předsudků vůči lidem, kteří bojují se svými vnitřními démony a pochopit, že psychické problémy nejsou slabost. Základem problému je zažitá stigma a je třeba proti němu vytrvale bojovat.

Nedávno jsem znovu navštívila (jinou) dětskou psychiatrii tentokrát jako návštěvník. Bylo pro mě děsivé, jak se systém za poslední roky vůbec nezměnil. Nadřazený přístup k pacientům je stále stejný a já si říkám, proč stále mluvíme o nutné změně systému a nic se neděje? Velký problém vidím v nedostatku kapacit zdravotnického personálu lékařů a psychologů nicméně to nutně neznamená, že se

nemůže přístup k pacientům změnit. Stačilo by pár malých změn, které by mohly zabránit ještě větší traumatizaci pacientů. Sama jsem si z pobytu na psychiatrii odnesla nové trauma, se kterým se učím pracovat do dnes a rozhodně nejsem jediná.

Problematika dehumanizace je obecně problémem zdravotnictví, jelikož z pacientů se často stávají čísla a diagnózy a nehledí se na ně jako na jedince.

Důstojnost je přitom síla, která nám pomáhá přežít vytrvat a bojovat. Díky důstojnosti mám já a mnoho dalších pořád naději a hlavně energii bojovat za lepší přístup k nejen psychiatrickým pacientům, ale ke každému jednomu z nás. Pevně věřím, že jednou budeme schopni změnit zavedený systém přístupu k pacientům a navrátíme tak mnohým důstojnost, která jim náleží.